

16.7 Ongevelegeld. Mieren: pijn door venijn

Citroen, blaadjes van dovenetel, rododendron, komkommer, sap van weegbree of hondsdraf geven verlichting.

Er zijn ongeveer 12.000 soorten beschreven. Mieren leven in kolonies, met (1, soms meer) koninginnen, werksters, soldaten, enz. Ze kunnen 10 tot 50 keer hun eigen lichaamsgewicht dragen. De Aziatische weversmier kan zelfs 100 keer haar eigen gewicht dragen.

Vliesvleugeligen (Hymenoptera) als sommige mieren zoeken na de bevruchting een nieuw nest. Daarna werpen of bijten ze hun vleugels af, die ondergronds alleen maar lastig zijn. Mierenpoppen van diverse soorten maken een melkachtige substantie aan als belangrijke voedingsstof voor de rest van de kolonie.

Mieren hebben geen longen, ze ademen zuurstof in via syphonen 📖, een serie openingen aan de zijkant van hun lichaam. Ze hebben ook geen oren, maar 'horen' wel trillingen. Voor elke mens zijn er een miljoen mieren op aarde. Mieren slapen nooit.

♪ *Als je denkt dat je te klein bent om invloed te hebben, dan heb je nog nooit de nacht doorgebracht met een mug in je slaapkamer.*

16.7.1 Tekenen aan de kant

Teken 📖 zijn zo klein als een speldenkop: 1 tot 3 mm. Ze lijken op spinnetjes en leven van bloed.

Ze leven vooral in hoog gras en struikgewas van bossen, duinen, weilanden, heidegebieden, tuinen en parken. Parelhoenders zijn dol op teken.

Een tekenbeet is meestal onschuldig. Maar sommige tekenen zijn drager van de Borreliabacterie die de ziekte van Lyme 📖 kan veroorzaken.

Tijdens de bloedmaaltijden stroomt er speeksel met anti-stollingsstoffen terug in de wond.

De bloedmaaltijden duren enkele dagen tot 1 á 2 weken. De overdracht van ziektekiemen begint 24-48 uur na het aanhechten. Daarom is snel verwijderen, liefst binnen 24 uur, belangrijk.

Door de opwarming van de aarde overleven meer tekenen de winter. Tekenen die TBE (tekenencefalitis) dragen kunnen hersenproblemen en zelfs overlijden veroorzaken. Van geïnfecteerden vertoont 2/3de geen klachten of symptomen. Anderen kunnen griepachtige symptomen krijgen. In 0,5 tot 2% van de gevallen kan het leiden tot langdurige en fatale gevolgen. Bij de ziekte van Lyme gebeurt besmetting pas na acht uur. Het TBE virus zit in de speekselklieren waardoor besmetting binnen het uur kan plaatsvinden.

Neem de teek zo dicht mogelijk bij de huid vast met een haakvormig pincet of een speciaal tekenpincet. Pas op dat je de teek niet platdrukt.

Trek de teek langzaam uit de huid. Draaien hoeft niet, ze hebben rechte mondstukken. Of schuif er een soort koevoetje onder, een dunne bankkaart met een V-vormige uitsparing. Ontsmet het wondje met alcohol of jodium.

Noteer de datum voor als er later toch klachten ontstaan. Let tot 3 maanden na de beet op of er ziekteverschijnselen zijn. Als er een rode ring groter dan 5 centimeter op de huid verschijnt kan dat op de ziekte van Lyme wijzen. Ga in dat geval naar de huisarts.

📖 *Tekenfilm: documentaire over insecten. Erno Sourbron*

Behandeling Lymeborreliose 📖

Amerikaanse onderzoekers hebben in proefbuizen 14 plantenextracten getest op werkzaamheid tegen *Borrelia burgdorferi*, de bacterie die de ziekte van Lyme, Lymeborreliose veroorzaakt (feb. 2020). De helft ervan bleek beter te werken dan de gebruikelijke antibiotica.

De extracten van zwarte walnoot (*Juglans nigra*), kattenklauw (*Uncaria tomentosa*), zomeralsem (*Artemisia annua*), cistusroos (*Cistus incanus*) en Baikalgliedkruid (*Scutellaria baicalensis*) waren sterk actief en beter dan de twee testantibiotica.

Het beste werkte extracten van Ghanese kinine (*Cryptolepis sanguinolenta*, ook bekend als yellow-dye root, nibima of kadze) en Japanse duizendknoop (*Polygonum cuspidatum*). Ghanese kinine (struik uit West-Afrika) bevat het antibacteriële alkaloïde cryptolepine, gebruikt (in de volksgeneeskunde) om malaria, hepatitis, bloedvergiftiging en tuberculose te behandelen. Alkaloïden zijn verbindingen uit planten die stikstof bevatten en die vaak erg giftig zijn. Eén enkele behandeling van 7 dagen met een oplossing met 1 procent Ghanese kinine kon de bacterie volledig uitroeien.

Japanse duizendknoop 📖 bevat het polyfenol resveratrol. Een polyfenol is een flavanoïde - een plantaardige chemische verbinding - met een antioxidante werking, die een zekere bescherming biedt tegen vrije radicalen. De duizendknoop is ook werkzaam tegen tumoren en ontstekingen en beschermt het zenuwstelsel en het hart.

De Lone Star-teek (📖 *Amblyomma americanum*, omgeving midden Amerika) kan het alfa-galsyndroom overbrengen, een allergie voor rood vlees.

De (tot 2 cm grote) Afrikaanse teek *Argas brumpti* overleeft tot 27 jaar. Soortgenoten halen maximum 2 à 3 jaar. Eentje hield het zelfs 8 jaar uit zonder voedsel (J. Shepherd U Binghamton 2022).

In Centraal Amerika leeft de Bagheera Kiplingi, een vegetarische spin 📖 die alleen maar blaadjes eet.

Spinnen zijn géén insecten. Ze hebben 8 poten. Ze hebben vaak 4 reeksen ogen, en (licht)blauw bloed 📖.